

Wijkanalyse wijk 4

t.b.v. wijkaanpakronde
2011 - 2012

Wijkanalyse wijk 4

Inleiding

Ter voorbereiding op de volgende wijkaanpakronde 2011-2012 heeft het wijkkoppel deze wijkanalyse gemaakt. De wijkanalyse geeft antwoord op de vraag hoe de sociale situatie is in de wijk, welke sterke en welke zwakke punten er zichtbaar zijn.

De wijkanalyse is gebaseerd op gegevens uit de Staat van Deventer en op het signaleringsverslag van Raster, bestaande uit de signalen van alle Raster medewerkers in wijk 4.

Op 7 oktober heeft een bijeenkomst plaatsgevonden met functionarissen uit de wijk en op 14 oktober heeft het wijkteam tijdens de maandelijkse wijkteamvergadering zijn input geleverd.

Als eerste kijken we naar de wijk aan de hand van thema's zoals bevolking, wonen, leefbaarheid en veiligheid. Vervolgens nemen we alle buurten van wijk 4 onder de loep. Hoewel de Ziekenhuisbuurt deel uit maakt van wijk 4, besteden we in deze wijkanalyse geen aandacht aan deze buurt. De reden hiervoor is, dat we uit ervaring weten dat bewoners van deze buurt de Wijkaanpak prima weten te vinden en weten te benutten.

Tenslotte trekken we een aantal conclusies voor het veldonderzoek dat eind dit jaar van start gaat.

Wijkanalyse op basis van acht thema's

Bevolking

Het percentage ouderen in wijk 4 is veel hoger dan het Deventer gemiddelde. Zandweerd, Borgele en Platvoet vergrijzen in hoog tempo, ook al zien we wel dat gezinnen met jonge kinderen deze buurten ook steeds meer ontdekken. Voor Keizerslanden geldt eveneens dat er meer ouderen wonen dan gemiddeld in Deventer, maar ook veel meer dan in bijvoorbeeld wijk 2 en wijk 3.

Het hoge aandeel ouderen in wijk 4 wordt mede veroorzaakt door de vele wooncomplexen voor ouderen die wijk 4 telt. Zoals daar zijn: St. Jurriën, Corel, Thomas Wildey, Bloemendal, Beeckestein, Humanitas, Ludgerus, de Keizerstuin en de Finse Hof.

In wijk 4 wonen minder jongeren dan gemiddeld in Deventer.

Wonen

In Keizerslanden verhuizen meer inwoners dan gemiddeld in Deventer, maar minder dan in de Rivierenwijk. Deze verhuizingen zijn mede het gevolg van de herstructurering die nu plaats vindt in de wijk.

Het percentage huurwoningen in wijk 4 is aanzienlijk hoger dan in andere wijken in Deventer. Het Woonbedrijf Ieder1 is daarom een belangrijke speler in de wijk. Daarnaast voert het Woonbedrijf de regie over de herstructurering in Keizerslanden.

Er zijn minder mensen met een eigen huis in wijk 4 dan gemiddeld in Deventer. De WOZ-waarde van huizen is ook lager.

Leefbaarheid en veiligheid

Het is opvallend dat het algemene veiligheidsgevoel in Keizerlanden vrij laag is. Bewoners zijn positief over rust en voorzieningen in Keizerslanden. Het veiligheidsgevoel in de buurt ligt ook aanmerkelijk lager dan het Deventer gemiddelde. Er zijn meer geweldsdelicten en er is meer vandalisme dan gemiddeld in Deventer en ook meer dan in wijk 3. De sociale cohesie is iets minder dan in de rest van Deventer.

In Zandweerd-Noord, Borgele en Platvoet valt op dat er minder geweldsdelicten zijn en minder vandalisme dan in Keizerslanden en gemiddeld in Deventer, maar dat bewoners zich ook in deze buurten in het algemeen minder veilig voelen dan andere Deventernaren. Dit geldt ook voor het veiligheidsgevoel in eigen buurt: die is lager dan gemiddeld.

Participatie

Net als in Voorstad en in Rivierenwijk ontvangen veel inwoners in Keizerslanden een uitkering uit de algemene bijstand. Dit percentage is veel hoger dan het Deventer gemiddelde.

Inwoners van wijk 4 zijn iets minder vaak lid van een sportclub, doen iets minder vrijwilligerswerk, gaan iets minder uit en zijn iets minder vaak lid van de bibliotheek dan gemiddeld in Deventer. In Keizerslanden is men iets minder gehecht aan de wijk dan in de rest van wijk 4.

Werk & inkomen

Keizerslanden telt een hoog percentage huishoudens met een laag inkomen. Ook het aandeel werkzoekenden in Keizerslanden is veel hoger dan het Deventer gemiddelde. In Zandweerd-Noord, Borgele en Platvoet hebben meer huishoudens met een laag inkomen dan gemiddeld in Deventer. In deze buurten wonen minder werkzoekenden dan in Keizerslanden. In wijk 4 ligt het aandeel werkzoekenden ongeveer op het Deventer gemiddelde, terwijl dit aandeel in bijvoorbeeld Rivierenwijk veel hoger ligt. Bewoners in wijk 4 hebben gemiddeld minder te besteden dan bewoners in andere wijken in Deventer.

Opleiding

In Keizerslanden is het opleidingsniveau over het algemeen laag. Het opleidingsniveau is lager dan in de Rivierenwijk en veel lager dan in Voorstad. Op peuterspeelzalen heeft meer dan de helft van de peuters al een taalachterstand. Ook allochtone kinderen hebben een taalachterstand op school. Hun ouders hebben vaak een kennisachterstand over het Nederlandse onderwijssysteem.

In Zandweerd-Noord, Borgele en Platvoet ligt het opleidingsniveau ongeveer op het Deventer gemiddelde.

Gezondheid

In Keizerslanden zijn meer mensen arbeidsongeschikt dan in gemiddeld in Deventer. In Zandweerd-Noord, Borgele en Platvoet ligt dat percentage lager dan in Keizerslanden maar ook boven het Deventer gemiddelde.

Keizerslanden heeft het hoogste percentage WAO-uitkeringen van alle wijken in Deventer. Ouders maken zich vaak zorgen over de ontwikkeling van hun kinderen en pubers en worstelen met hun opvoeding. Daarnaast maken veel inwoners zich zorgen op financieel en emotioneel gebied. Als er extra tegenslagen komen, kunnen deze bewoners snel 'onder de lijn' terechtkomen.

Duurzaamheid

Het aantal inwoners in Keizerslanden dat zich ergert aan rommel op straat is veel hoger dan gemiddeld in Deventer. Men heeft echter weer minder last van stankoverlast van bedrijven. Stank- en geluidsoverlast door verkeer is wel aanmerkelijk groter dan in de rest van Deventer. Keizerslanden telt minder personenauto's per huishouden dan gemiddeld in Deventer.

Zandweerd-Noord, Platvoet en Borgele geven een ander beeld te zien: daar is de beleving van rommel op straat, van stankoverlast door bedrijven en door verkeer, en van geluidsoverlast door verkeer lager dan in de rest van Deventer.

Wat overeenkomt met Keizerslanden is het aantal personenauto's per huishouden; dit aantal ligt ook lager dan in de rest van Deventer.

Analyse per buurt

Oranjekwartier

In het Oranjekwartier is de laatste jaren een intensief participatietraject doorlopen om te komen tot een wijkvernieuwingsplan. Dit plan wordt momenteel uitgevoerd. De wijkvernieuwing heeft hier niet zozeer betrekking op grootschalige sloop/nieuwbouw maar richt zich vooral op een sociaal programma; het betrekken en initiëren van initiatieven door bewoners. Oranjekwartier kent een grote en hechte Molukse gemeenschap.

In het Oranjekwartier spelen kinderen vooral binnen. Gezinnen wonen vaak in een flats en ouders gaan niet zo gauw met het kind naar buiten. Kinderen vinden het moeilijk om samen te spelen; dat loopt al snel uit op conflicten. 10% van de inwoners zijn in leeftijd van 0 tot 10. Veel kinderen groeien op in een één-oudergezin. Het gaat hier om 8,1 % van alle huishoudens in het Oranjekwartier.

Tieners en jongeren vertonen nogal passief en consumerend gedrag. Er is weinig contact met en tussen tieners. Molukse tieners zijn erg op zich zelf. Het gaat hier om 8,6 % van de inwoners.

Er wonen veel alleenstaanden met individuele problematiek in deze buurt. Uit huisbezoeken en portiekgesprekken blijkt dat een groot aantal huishoudens zich maar net weet te redden. Men ondervindt financiële, emotionele of opvoedingsmoeilijkheden, maar men redt het nog net zonder hulpverlening (*dit geldt voor heel Keizerslanden*).

In het Oranjekwartier is 21% van de inwoners ouder dan 65. Deze mensen zijn gehecht aan hun buurt. Veel 80plussers komen de buurt helemaal niet meer uit; ze maken gebruik van voorzieningen op rollatorafstand. De portiekflats waar ook ouderen wonen zijn vaak koud en klam omdat centrale verwarming ontbreekt. In deze portiekflats wonen ouderen met AOW en slechts een klein pensioen. Zij hebben behoefte aan hulp bij budgetteren.

Landsherenkwartier

In het Landsherenkwartier wordt in het kader van de herstructurering volop gesloopt. De laatste huishoudens uit het te slopen (zuidelijk) deel van de buurt verlaten de buurt. De sloop van de buurt zorgt ervoor dat het aanzien van de buurt verslechterd. Ook juist in het noordelijk deel –waar nog geen plannen voor gemaakt zijn- slaat verloedering toe en nemen conflicten tussens bewoners toe. Een deel van de ‘oud en vertrouwd’ bewoners die de mogelijkheden hebben willen de eventuele plannen niet afwachten en vetrekt.

In het Landsherenkwartier wonen evenveel kinderen in de leeftijd van nul tot tien als in het Oranjekwartier. In deze buurt is het percentage één-oudergezinnen nog hoger, namelijk 10,6%. In vergelijking met het Oranjekwartier spelen in het Landsherenkwartier meer kinderen op straat. Ze hebben soms beperkte sociale vaardigheden en vertonen ongeremd gedrag.

Door het hoge percentage één-oudergezinnen groeien veel kinderen en tieners min of meer op in twee buurten.

In het Landsherenkwartier valt op dat een aantal jongeren (15+) lijkt te verzuimen op school. Cijfers hierover zijn niet bekend, maar overdag slenteren kleine groepjes jongeren door de buurt. Sinds de initiatieven uit de afgelopen wijkaanpakronde (chillroom en rapstudio) is een grote groep jongeren actief en betrokken in de Elegast.

De probleemhuishoudens hebben veelal wel contact met de hulpverlening. Door geldproblemen voelen vrouwen zich soms niet in staat om naar een sportschool te gaan om af te vallen.

Uit huisbezoeken en portiekgesprekken blijkt dat een groot aantal huishoudens zich maar net weet te redden. Men ondervindt financiële, emotionele of opvoedingsmoeilijkheden, maar men redt het nog net zonder hulpverlening (*dit geldt voor heel Keizerslanden*). Uit deze bezoeken is ook duidelijk geworden dat contacten tussen allochtonen en autochtonen erg beperkt zijn.

Inwoners van Landsherenkwartier hebben evenals andere bewoners in Keizerslanden gemiddeld een laag inkomen per huishouden: € 23.200,-- per jaar ten opzichte van € 29.400,-- gemiddeld in Deventer. Dit is het laagste inkomen per huishouden in Deventer. 19,5% van de inwoners is ouder dan 65. Zelfstandig wonende ouderen hebben weinig contacten in de buurt. Bij ouderen met een laag inkomen bestaat veel behoefte aan hulp bij budgetteren.

Zorgcentra, ook Humanitas, geven aan meer verbinding te willen tussen bewoners in de zorgcentra en bewoners in de wijk.

Tuindorp

Tuindorp heeft in wijk 4 het meest het karakter van een 'arbeiderswijk'. Er is nog een bepaalde mate van onderlinge burenhulp. Daarentegen bestaat er ook een sterke sociale controle bij een bepaalde groep inwoners. In de komende Wijkaanpakronde wordt het wijkvernieuwingsplan Tuindorp, dat nu nog volop in de maak is, onder regie van Woonbedrijf ieder1 uitgevoerd. Wijkaanpak zoekt uiteraard afstemming met dit wijkvernieuwingsplan. Meer dan de helft van de peuters op de speelzaal heeft een taalachterstand. Ze kunnen zich kort concentreren en komen tijdens vrij spelen nauwelijks tot spel.

Kinderen communiceren op een schreeuwerige manier, zonder respect voor de ander. Veel conflicten en agressief gedrag. Ook hebben veel kinderen overgewicht. Kinderen lijken hun heil op straat te moeten zoeken; alsof ze door hun ouders aan hun lot worden overgelaten. Ouders zijn onzichtbaar. 10,6% van de bevolking in Tuindorp is in de leeftijd van 0 tot 10 jaar.

Ook bij tieners wordt overgewicht geconstateerd. Tieners maken 9,6 % uit van Tuindorp. Tieners vertonen nogal passief, consumerend gedrag. Tieners in Tuindorp zijn goed aan te spreken op hun gedrag. Meiden treden hier corrigerend in op.

Rond het trapveldje aan de Haagendoornstraat is een jongerentaakgroep actief.

Uit huisbezoeken en portiekgesprekken blijkt dat een groot aantal huishoudens zich maar net weet te redden. Men ondervindt financiële, emotionele of opvoedingsmoeilijkheden, maar men redt het nog net zonder hulpverlening (*dit geldt voor heel Keizerslanden*).

Financiële draagkracht bij volwassenen en ouderen is gering. Ouderen doen vaak een beroep op ondersteuning bij het voeren van hun administratie. Ouderen zijn vaak slecht ter been. Het percentage ouderen ouder dan 65 jaar bedraagt 21,2%.

De gezondheid is minder dan gemiddeld (dit geldt voor heel Keizerslanden). Keizerslanden heeft het hoogste percentage WAO-uitkeringen van heel Deventer.

Ludgeruskwartier

Het Ludgeruskwartier is een nieuwe buurtnaam in wijk 4. Tot voor kort heette deze buurt officieel Karel de Grotelaan e.o. De buurt wordt namelijk doorsneden door de Karel de Grotelaan. Bewoners hebben er voor gezorgd dat buurt een meer aansprekende naam heeft gekregen. In de volksmond wordt het deel ten oosten van de Karel de Grotelaan eigenlijk meer als deel van Tuindorp gezien (versterkt door bijvoorbeeld het nieuwbouwcomplex dat 'Tuindorp Zuid' wordt genoemd).

In het Ludgeruskwartier is 7,3 % van de inwoners jonger dan 10 jaar. Peuters zitten veelal op de peuterspeelzaal in het Oranjekwartier of Tuindorp (zie voor meer informatie *Oranjekwartier en Tuindorp*).

Over kinderen en jongeren is niet bijzonder veel bekend. Ook zij vinden hun weg meer in de omliggende buurten en verwacht mag worden dat signalen aansluiten bij die uit de andere buurten van Keizerslanden.

Uit huisbezoeken en portiekgesprekken blijkt dat een groot aantal huishoudens zich maar net weet te redden. Volwassenen ondervinden financiële, emotionele of opvoedingsmoeilijkheden, maar men redt het nog net zonder hulpverlening (*dit geldt voor heel Keizerslanden*).

Maar liefst 34,6% van de inwoners is ouder dan 65. Zij wonen veelal in zorgcentrum Ludgerus of in de serviceflat Beekestein. Ook deze ouderen doen vaak een beroep op hulp bij het bijhouden van hun administratie.

De buurt is gesplitst door de Ludgerstraat: in het westen van de buurt staan koopwoningen en wonen hogeropgeleiden; in het oosten bevindt zich sociale woningbouw waarvan de kenmerken en signalen aansluiten bij die van het Landsherenkwartier.

Borgele en Platvoet

Borgele en Platvoet zijn twee buurten die vaak in één adem genoemd worden. Toch zijn er verschillen: Borgele heeft een winkelcentrum en een wijkcentrum; de Platvoet heeft deze voorzieningen niet. In Borgele en Platvoet wonen nog veel zogenaamde 'eerste-bewoners' (bewoners die daar al vanaf het allereerste begin wonen, soms dus al meer dan 40 jaar). Op de Platvoet wonen meer kinderen tot 10 jaar dan in Borgele, namelijk 13,2 %. In Borgele is dat nog geen 8%. Borgele is vergrijsd.

Er zijn geen belangwekkende signalen te noteren uit het signaleringsverslag over peuters, kleuters en kinderen.

Er wonen naar verhouding weinig jongeren in de buurt. Daarentegen zijn er doordeweeks wel veel 'doorgangs-jongeren' naar Etty Hillesum-locatie (het Vlier).

Volwassenen in Borgele en Platvoet klagen relatief veel over het onderhoud van groen en straten. Gelukkig voor hen wordt in 2011 gestart met de uitvoering van het MJOP.

In Borgele is één op de drie inwoners ouder dan 65. Het is de Deventer wijk met het hoogste aandeel ouderen. Op de Platvoet is dat 16%. Het Deventer gemiddelde is 14,5%.

Hierdoor hebben deze buurten een 'saai' imago bij andere Deventernaren. Inwoners geven echter hoog op van het groene karakter van de wijk, de rust en de aanwezigheid van een winkelcentrum. Ook de wekelijkse markt wordt gewaardeerd, vooral door ouderen.

De 11-hoogflats hebben een goede sociale samenhang en organiseren activiteiten voor ouderen. Deze sociale samenhang dreigt verstoord te worden in de ogen van senioren door de komst van jonge gezinnen in de buurt die een andere leefstijl er op na houden. Dit signaal geeft ook aan dat er een buurt of wijkgevoel ontbreekt.

Zandweerd-Noord

Zandweerd-Noord typeert zich als een 'arbeidersbuurt' al is de sociale samenhang er minder hecht. Bewoners vervallen snel in een slachtofferrol en zijn van mening dat er veel meer aandacht uit gaat naar de herstructureringsbuurten in Keizerslanden dan naar hun buurt. Ze voelen zich vaak achtergesteld.

Ook in Zandweerd-Noord vertonen peuters druk gedrag en grenzenloos gedrag. Hun ouders hebben veel vragen over de opvoeding. Jongeren, die voor 6,2% deel uit maken van de bevolking in Zandweerd-Noord, hebben weinig voorzieningen in de buurt, maar ze zijn wel bereid om zich ergens voor in te zetten.

Oudere bewoners hebben behoefte aan meer contacten in de buurt.

De afgelopen Wijkaanpakronde hebben we veel geïnvesteerd in Zandweerd-Noord. Er is nu met inzet van het opbouwwerk een groep actieve bewoners gevormd. Zij blijven vooralsnog enige aandacht nodig hebben om te voorkomen dat het resultaat van de inspanningen snel weer verdamppt. Aangehaakt blijven bij het VCD-project De Buurt, daar doe ik het voor.

Wijkagenda

Dit zijn de onderwerpen die het wijkkoppel op de wijkagenda zet voor de komende twee jaar:

- Kinderen en overgewicht in Keizerslanden en met name Tuindorp. Er bestaat ook opvallend overgewicht onder volwassenen
- Veel mensen die net het hoofd boven water kunnen houden. Individuele probleemgevallen zijn vaak al wel in beeld bij hulpverlening. Maar daarnaast zijn er veel mensen die er 'net boven' zitten en het vooralsnog alleen weten te redden (Keizerslanden). In verband hiermee: veel financiële zorgen (Keizerslanden, met name Tuindorp)
Behalve financiële zaken ook veel opvoedingsvragen (Keizerslanden, Zandweerd).
- Ouderen in wijk 4 zijn erg gericht op eigen buurt (ouderen en markt in Borgele; weinig uitgaan). Dus: voorzieningen en activiteiten in de buurt! Elkaar ontmoeten vinden ouderen belangrijk. Daarbij in het bijzonder ook aandacht voor het contact tussen de ouderen in de zorgcentra en de andere (oudere) buurtbewoners.
- Net als onder ouderen leeft ook onder bewoners met een (licht verstandelijke) beperking de behoefte aan contact met 'gewone buurtbewoners'. Het project Onbeperkt Actief heeft hierin al enige resultaten en activiteiten opgeleverd. Uitbouw hiervan en actieve betrokkenheid van deze doelgroep is een aandachtspunt.

Veldwerkopdracht

In januari en februari gaat het wijkkoppel samen met andere professionals in de wijk het volgende veldwerk verrichten:

- Initiatieven activeren op het gebied van bewegen voor kinderen en volwassenen Keizerlanden en met name in Tuindorp
- Initiatieven activeren voor ouders met (opvoed/ financiële) problemen
- Initiatieven activeren voor ouderen in Keizerslanden met budgetproblemen
- Initiatieven activeren voor ontmoeting en contacten tussen senioren (o.a. verbinding bewoners zorgcentra – buurt)
- Borgen en uitbouwen van sociaal- en ontmoetingsgezinde bewonersinitiatieven in Zandweerd Noord
- Initiatieven stimuleren gericht op ontmoeting/contact tussen bewoners met een beperking en andere buurtbewoners (in lijn van 'Onbeperkt Actief')